

Baština Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

Zbornik radova u čast akademika Cvjetka Rihtmana

Čović, Borivoj

1986

Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

<https://bastina.anubih.ba/items/941766b8-b5a5-4f80-8021-a2f91bc74ae0>

Preuzeto s Baštine Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine

<https://bastina.anubih.ba/>

YU ISBN 86-7123-006-6

AKADEMIJA NAUKA I UMJETNOSTI BOSNE I HERCEGOVINE

POSEBNA IZDANJA

KNJIGA LXXVII

ODJELJENJE DRUŠTVENIH NAUKA

Knjiga 16

ZBORNİK RADOVA
U ČAST
AKADEMIKA CVJETKA RIHTMANA

Redakcioni odbor:

BORIVOJ ČOVIĆ, MIROSLAVA FULANOVIĆ-SOŠIĆ i VLADO MILOŠEVIĆ

Glavni urednik:

BORIVOJ ČOVIĆ,

dopisni član Akademije nauka i umjetnosti
Bosne i Hercegovine

SARAJEVO

1986.

UZ 80-GODIŠNJICU ŽIVOTA AKADEMIKA CVJETKA RIHTMANA

Pripala mi je ugodna dužnost da u ime Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i njenog Odjeljenja društvenih nauka pozdravim našeg današnjeg slavljenika, akademika Cvjetka Rihtmana. Sasvim je prirodno što ću prvo da mu prenesem čestitke članova Akademije u povodu njegovog 80. rođendana i da izrazim naše zadovoljstvo što Akademija u svojim redovima ima tako vrsnog naučnika i umjetnika kakav je akademik Rihtman. Nema nikakve sumnje da je on značajno doprinosaio i da doprinosi ugledu ove institucije, pa svojim dosadašnjim radom zaslužuje njenu posebnu pažnju. To želimo i na ovaj način da izrazimo.

Drug Cvjetko Rihtman je čovjek XX stoljeća. On se rodio u osvit ovoga vijeka, proživio je njegovih osam decenija; želja nam je da zaokruži i preostala dva njegova desetljeća. A to XX stoljeće je ispunjeno izuzetno brojnim, često korjenitim i istorijskim promjenama, kako u društveno-ekonomskom smislu tako i u sferi duhovne nadgradnje. U njemu su se odigrala dva svjetska rata, koja su do temelja uzdrimala čitavo čovječanstvo i značajno uticala na dalje tokove života mnogih naroda. U njemu se odigrala prva socijalistička revolucija, a onda i čitav niz odgovarajućih revolucija u Evropi i u svijetu. U njemu je srušena turska vlast u nekim našim krajevima, raspala se austrougarska imperija, stvorena je Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca. U njemu je, najzad, u toku NOB-a izvedena i naša socijalistička revolucija i formirana Socijalistička Federativna Jugoslavija. Sve su to izuzetno krupne promjene, koje su morale ostaviti traga i u svijesti pojedinaca, kao što su uticale na sudbinu naroda i zemalja.

Kroz sve te faze i događaje prošao je — u ovom ili onom smislu — i akademik Cvjetko Rihtman. Njegovo djetinjstvo pripada vremenu austrougarske vladavine u Rijeci i Sušaku, a njegove studije su vezane za međuratnu Evropu u Pragu, Leipzigu i Panizu. Nema nikakve sumnje da su baš ovo treće desetljeće XX vijeka i njegov boravak u pomenutim velikim kulturnim centrima Evrope bitno uticali na formiranje ličnosti i, zapravo, odredili dalji životni put akademika Rihtmana. On se tada potpuno opredijelio za one sektore stvaralaštva u oblasti muzičke umjetnosti kojima je ostao vjeran čitavog svog života.

Ovdje želim posebno istaći da je Cvjetko Rihtman čitavih pedeset godina, dakle od 1932. godine, proveo u Sarajevu i da je ovom gradu i ovoj našoj Bosni i Hercegovini poklonio svoje najznačajnije godine i cjelokupnu svoju darovitost. Danas se ne može uopće zamisliti ni muzički život u Sarajevu ni razvoj etnomuzikoloških ispitivanja u Republici bez djela i imena Cvjetka Rihtmana. Dovoljno je naznačiti da ni jedna od krupnih institucija u oblasti muzičkog života nije nastala bez neposrednog učešća ovog stvaraoča. Mislimo pri tome na Operu, Muzičku školu, Muzičku akademiju, Institut za proučavanje folklora, a i današnji rad u okviru Zemaljskog muzeja i na Muzičkoj akademiji, koji se odnose na folklorna i etnomuzikološka ispitivanja, idu putem koji je on trasirao.

Akademik Cvjetko Rihtman, kompozitor i naučnik, u čitavo svoje djelo utkao je narodni melos. Tom svom stilu ostao je vjeran, ne obazirući se na pravce i stilove u oblasti muzičkog stvaralaštva koji su se javljali i nestajali u ovom nemirnom XX vijeku. Nisam pozvan ni kompetentan da govorim o njegovim kompozicijama, ali znam pouzdano da je drug Rihtman prošao kroz mnoge krajeve Bosne i Hercegovine i — zajedno sa svojim saradnicima — prikupio neprocjenjivo blago narodnog melosa, a našu bosanskohercegovačku etnomuzikologiju postavio na potpuno nove temelje. Za njega nije bilo prepreka ni teških terena; on je sa naglašenim žarom naučnika koji svjesno hita ka određenom cilju sakupljao i sakupljao, da bi se kasnije prihvatio skidanja sa traka, pristupio sistematizaciji i konačnoj prezentaciji vrijednog materijala. Sretao sam ga ponekad među tim trakama, kolutovima i noćnim papirima, ne razumijevajući mnogo od svega toga, ali sa osjećajem da preda mnom sjedi čovjek ogromne stvaralačke energije i suptilna duha.

Svojim originalnim pristupom narodnom pjevanju Cvjetko Rihtman je veoma zaslužan za pravilno shvatanje i tumačenje dvoglasnih, polifonih i drugih narodnih napjeva. On je našu i stranu etnomuzikološku javnost uvjerio ne samo u duboku starost tog melosa nego i u njegovu originalnost i posebnu skladnost. Zar može za čovjeka — istraživača biti veće sreće i nagrade nego kad svojim djelom otvara nove vidike, prilazi bliže istini. To zadovoljstvo je upravo doživio naš današnji slavljениk.

Ocjenjujući pravilno doprinos Cvjetka Rihtmana na umjetničkom i naučnom planu, osnivači Naučnog društva Bosne i Hercegovine su ovog stvaraoča birali među prve članove ovog prethodnika današnjoj Akademiji. Bila je to izuzetna počast i priznanje u tom vremenu; ona je tada pripala zaista onim prvim pionirima poslijeratne nauke i umjetnosti u Bosni i Hercegovini. Tako je Cvjetko Rihtman bio među ljudima koji su kreirali djelatnost Naučnog društva, a to znači i budućí pravac rada Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Prema tome, on je svojim stvaralaštvom, ali i svojim organizacionim sposobnostima, prisutan u svim našim najvišim organizacijama nauke i umjetnosti u Republici preko 30 godina. U te tri decenije akademik Rihtman je obavljao nekoliko godina dužnost sekretara Odjeljenja društvenih nauka, bio je član Predsjedništva Akademije, svojim konstruk-

tivnim prijedlozima je doprinosa razvoju i Naučnog društva i Akademije nauka i umjetnosti.

Moramo ovdje spomenuti da u okviru Akademije nisu mogle da se ostvare sve zamisli akademika Rihtmana. To se posebno odnosi na jedan centar za etnomuzikološka ispitivanja u okviru Akademije. Isti je slučaj i sa nekim prijedlozima koji se odnose na izdavačku djelatnost Akademije. Nadajmo se da će ove i neke druge ideje Cvjetka Rihtmana ostati podsjetnik za buduću djelatnost Akademije i da će u jednom povoljnijem trenutku doći do njihova ostvarenja. I, kada se to ostvari, u svemu tome će stajati u pozadini misao današnjeg slavljenika.

Akademik Rihtman je veoma poznat i cijenjen u Jugoslaviji i mnogim zemljama Evrope i drugih kontinenata. Njegova riječ, njegova misao se čula na mnogim meridijanima. On je tako prezentirao stranom svijetu rezultate svojih istraživanja i naše etnomuzikološke nauke. Mislim da je to i vrlo značajan njegov doprinos podizanja ugleda naše akademije u svijetu. Na tom doprinosu želim prvenstveno da mu se zahvalim u ime članova Akademije.

O značaju nekoliko desetina radova i kompozicionih cjelina akademika Rihtmana sigurno će govoriti i pisati njegove kolege po struci. Ja bih ovdje spomenuo jedan osebujan rad, onaj pod naslovom »O ilirskom porijeklu polifonih oblika narodne muzike u Bosni i Hercegovini« iz 1955. godine. Ovim svojim radom on se uključio u širi krug paleobalkanoloških ispitivanja u našoj zemlji i u tom pogledu mu iskazujem zahvalnost i u ime Centra za balkanološka ispitivanja Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine i svih paleobalkanologa u Jugoslaviji. Bili bismo zaista sretni kad bi Cvjetko Rihtman dao još neki doprinos u području paleobalkanoloških nauka.

Dozvolite mi, drugarice i drugovi, da sada još jednom izrazim zahvalnost i da čestitam akademiku Rihtmanu njegov 80. rođendan u ime Akademije nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine. Posebno mi je drago što mogu da mu, u ime Akademije, zaželim dobro zdravlje, još niz godina plodnog rada i ostvarenje svega onoga što je postavio pred sebe u budućoj djelatnosti. Bićemo veoma zadovoljni ako za deset godina opet — u ovoj sredini — organizujemo jednu sličnu manifestaciju u njegovu čast.

Alojz BENAC